

Govor dr. Željka Rohatinskog, guvernera Hrvatske narodne banke, u prigodi predstavljanja srebrnog kovanog novca "Ivan Meštrović" u Hrvatskoj narodnoj banci 12. veljače 2007.

Čast mi je i posebno zadovoljstvo što danas možemo predstaviti srebrni kovani novac posvećen Ivanu Meštroviću, u zajedničkom izdanju Central Bank & Financial Services Authority of Ireland i Hrvatske narodne banke.

To je jedan od rijetkih primjera zajedničkog izdanja prigodnog novca od strane središnjih banaka dviju ili više država, i prvi takav slučaj u Hrvatskoj.

Povod i osnova tog izdanja je osamdeseta godišnjica autorovog djela "Djevojka s harfom" koje je, kao motiv za kovanicu, Ivan Meštrović tada darovao Slobodnoj Državi Irskoj, a koja je od 1965. godine i na službenom pečatu irske središnje banke.

Na taj izvorni povod nadovezuju se bliski aktualni odnosi između Irske i Hrvatske koji proizlaze iz sličnosti naših geopolitičkih položaja u danim povijesnim okolnostima, sličnosti svjetonazora, sustava vrijednosti i ciljeva kojima obje zemlje teže. Sve to odražava se i u podršci koju Irska pruža našoj zemlji na putu u EU.

Ta podrška vidi se i u suradnji HNB-a sa Središnjom bankom Irske, koja nam je velikodušno prenosila svoja iskustva i pružala stručnu pomoć u različitim projektima, uključujući i sustav velikih plaćanja.

Ali, vratimo se samoj kovanici.

Ne mogu a da ovom prilikom ne istaknem umjetnički rad kipara Damira Mataušića koji je autor naličja i ukupnog dizajna ove kovanice i u hrvatskoj i u irskoj verziji, kao i visoku tehnološku razinu Hrvatskog novčarskog zavoda koji ju je proizveo.

Jednako tako ne mogu a da ne istaknem svu simboliku izdanja zajedničkog prigodnog novca od strane jedne članice Europske unije i Hrvatske koja teži da to postane. Koliko god da je ta simbolika rezultat spleta okolnosti i ne treba joj pridavati značaj koji objektivno nema, ona je ipak prepoznatljiv dio jednog procesa. U tom kontekstu, da parafraziram jednu poznatu izjavu, ovo je mali korak za Europsku uniju, ali veliki za Hrvatsku.

Ali više od svega toga, želim istaknuti trajnu inspiraciju koju nalazimo u životu i djelu Ivana Meštrovića. Velikog umjetnika i velikog čovjeka iz malog naroda. Čovjeka koji je svojim talentom, imaginacijom, vještinom, a napose snagom volje i marljivošću rada srušio granice i otvorio si vrata cijelog svijeta. Dajući mu ljepotu svoje umjetnosti.

Svijet je to prepoznao, prihvatio i odužio se, a potvrđujući staro pravilo - da bi mogao od svijeta išta dobiti, moraš mu nešto i ponuditi.

Toga moramo biti duboko svjesni, sada kad si nastojimo otvoriti vrata Europske unije.

Kad u tome uspijemo, kada ovaj prigodni novac dobije svoj ekvivalent u službenom novcu, jedinom legalnom sredstvu plaćanja, tada taj novac više nećemo moći samostalno kovati niti štampati, nećemo ga moći kupiti, a pogotovo nam ga nitko neće pokloniti. Moći ćemo ga jedino zaraditi. U konkurenciji sa svima ostalima koji žele isto.

Zato naš put prema Europskoj uniji ne znači samo preuzeti standarde, uskladiti zakonodavstvo i izgraditi institucije. Znači, prije svega, osposobiti gospodarstvo da trajno zarađuje eure. Zarađuje, a ne posuđuje. Znanjem, inovativnošću, organizacijom.

Primjer Irske odličan je pokazatelj kako se to radi. Možemo i moramo još mnogo od njih naučiti. I to brzo, jer nikako nije svejedno s kakvim ćemo ekonomskim performansama ući u Europsku uniju. Što su one čvršće i stabilnije, to su nam i početne šanse veće.

Na kraju, dopustite mi još jednu opasku. Nominalna vrijednost irske verzije kovanice je 15 eura, a hrvatske 150 kuna. Znači, ako biste ih željeli hipotetski zamijeniti, učinili bi to po tečaju 10 kuna za euro. HNB vas uvjerava da se sa službenim novcem to neće dogoditi.